

Sygn. akt XV Ca 150/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Arleta Lewandowska

Sędzia: SO Brygida Łagodzińska (spr.)

Sędzia: SR del. Agnieszka Śliwa

Protokolant: protokolant sądowy Barbara Mischczuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 sierpnia 2014 roku w Poznaniu

sprawy z powództwa J. W.

przeciwko H. W.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji wniesionej przez powódkę

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 19 listopada 2013 r.

sygn. akt IV RC 269/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. zasądza od pozwanego H. W. na rzecz powódki J. W. alimenty w kwocie po 450 zł (czterysta pięćdziesiąt złotych) począwszy od dnia 28 marca 2013 roku płatne do dnia 15 każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z kwot i to w miejsce alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w P.z dnia 30 listopada 2012 roku w punkcie I.a) sygnatura akt XV Ca (...);

2. w pozostałej części powództwo oddala;

3. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa -Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu kwotę 18,90 zł z tytułu zwrotu części nieuiszczonej opłaty od pozwu;

II. w pozostałej części apelację oddala;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 189 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

IV. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa -Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu kwotę 18,90 zł z tytułu zwrotu części nieuiszczonej opłaty od apelacji.

/-/ B. Łagodzińska/-/ A. Lewandowska/-/ A. Śliwa

UZASADNIENIE

Powódka J. W. wniosła pozew przeciwko pozwanemu H. W. o podwyższenie alimentów do kwoty 1.000 zł miesięcznie płatnych do 10 –każdego miesiąca wraz z odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat.

Pozwany H. W. wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu wyrokiem z dnia 19 listopada 2013 roku oddalił powództwo.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji:

Sąd Okręgowy w P.prawomocnym wyrokiem z dnia 12 września 2008 roku rozwiązał związek małżeński H. W.i J. W.zawarty w dniu 4 lutego 1984 roku z winy obu stron. Wyrokiem z dnia 30 listopada 2012r. w sprawie o sygn. akt XV C (...)Sąd Okręgowy w P.zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego (...)w P.z dnia 7.02.2012r. w sprawie IV RC (...)w ten sposób, że zasądził od pozwanego H. W.na rzecz powódki J. W.alimenty w kwocie po 300 zł miesięcznie, płatne do 15 - tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z kwot. W tym czasie powódka J. W.już przebywała na emeryturze i jej świadczenie wynosiło 1.268,49 zł brutto, to jest 1.070 zł netto. Wówczas usprawiedliwione potrzeby powódki były szacowane, przyjęte i ustalone na kwotę niespełna 800 zł miesięcznie i obejmowały: wydatki na zakup leków - 126 zł, zakup sieciówki 50 zł, żywność 400 zł, odzież i obuwie 150 zł, środki czystości 50 zł, 700 zł udział w kosztach utrzymania mieszkania, łącznie zatem potrzeby powódki oscyływały wokół kwoty 1.500 zł miesięcznie. W tym okresie pozwany H. W.pobierał emeryturę i jego świadczenie wynosiło 3.333,34 zł brutto. Pozwany również wtedy otrzymywał: dodatek pielęgnacyjny kwocie 195,67 zł, dodatek kombatancki w kwocie 195,67 zł ryczałt energetyczny w kwocie 157,67 zł oraz dodatek kompensacyjny w kwocie 29,35 zł. Wtedy usprawiedliwione potrzeby pozwanego H. W.obejmowały następujące koszty: prąd 225 zł, gaz 450 zł, podatek od nieruchomości 40 zł, woda 60 zł, telefon komórkowy 90 zł, telefon stacjonarny 120 zł, wywóz śmieci 50 zł, paliwo 200 zł, leki 100 zł, środki czystości i higieny 70 zł, żywność 600 zł, odzież i obuwie 100 zł, łącznie 2.100 zł. Obecnie powódka J. W.ma 64 lata, mieszka nadal z 23 - letnią córką E. W.na ul. (...)w P.. Nadal jest emerytką. Obecnie pobiera emeryturę w wysokości 1.000 zł netto. Do tego otrzymuje alimenty od pozwanego w wysokości 300 zł, łączny dochód powódki to miesięcznie kwota 1.300 zł. Powódka J. W.nie korzysta z pomocy społecznej. Problemy skórne powódki rozpoczęły się już w 2005r., co potwierdził dermatolog w szpitalu klinicznym w P.przy ul. (...), do którego udała się powódka w marcu 2013r., stwierdził ogólny świadek całego ciała oraz rozsiane zmiany wypryskowe istniejące od 2005r. Stwierdzono wówczas, że ze względu na trudny przebieg choroby (częste nawroty, brak możliwości odstawienia leków) nie przeprowadzono dotychczas diagnostyki alergologicznej. W związku z problemami skórnymi powódka stosuje maści, np. h., wapno, zastrzyki przeciwhistaminowe np. c., balsamy (60 zł miesięcznie) i emolienty nawilżające dla atopowej skór, oliwki. Korzysta z wizyt dwóch lekarzy dermatologów nieodpłatnie w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Przebywała dwukrotnie w szpitalu - 18.02.2013r. i 5.03.2013r., nie została przyjęta na leczenie stacjonarne, lecz skierowana do ambulatoryjnego leczenia pod kierunkiem dermatologa i lekarza rodzinnego. Obecnie pozwany H. W.z zawodu geolog ma 77 lat, otrzymuje emeryturę w wysokości 3.500 zł. W tym jest zawarty dodatek pielęgnacyjny. Do tego otrzymuje dodatek kombatancki 186,71 zł, dodatek kompensacyjny w wysokości 100-200 zł. Nieodpłatnie jako amator pisze do czasopisma N. K.. Łączny dochód pozwanego stanowi miesięcznie kwotę 3.836,71 zł. Pozwany miesięcznie łoży rentę alimentacyjną na rzecz córki E. W.w wysokości 1.500 zł. Pozwany płaci także alimenty na rzecz powódki miesięcznie w wysokości 300 zł. Po potrąceniu tych kwot alimentów pozwanemu pozostaje na jego własne utrzymanie miesięcznie kwota rzędu 2.000 zł. Pozwany nadal mieszka w P.na ul. (...), w domu dwurodzinnym. W jego sytuacji osobistej, życiowej, majątkowej i dochodowej nie nastąpiły żadne zmiany. Cierpi na schorzenia związane z wiekiem i postępującym zniedołężnieniem to jest bóle kręgosłupa, żyłaki, ogólna niewydolność ruchowa. Zdaniem Sądu Rejonowego na wiarę w przeważającej części zaszługiwały zeznania świadka E. W., były obszerne i spontaniczne, stanowiły szczerą relację faktów odnośnie stosunków rodzinnych panujących w rodzinie stron, ich sytuacji życiowej i majątkowej, funkcjonowania matki z którą mieszka. Do zeznań tych podszedł jednak ostrożnie bowiem świadek bardzo szczegółowo opisywała sytuację zdrowotną i kieszpą sytuację materialną

powódki a jednocześnie jej zdaniem bardzo dobrą sytuację finansową pozwanego przyznając także, że nie ma w ogóle kontaktu z ojcem. A zatem wiedzę o jego sytuacji czerpała z informacji przekazywanych przez matkę. Podobnie ocenił wiedzę świadka o powódce, którą także częściowo zna z relacji samej matki, nie zawsze obiektywnej. Zeznaniami powódki Sąd Rejonowy jedynie częściowo dał wiarę. Powódka kreuje swoją osobę jako niezdolną do samodzielnej egzystencji, i trwale niezdolną do pracy. Podawane przez powódkę koszty jej miesięcznego utrzymania nie są ani zaniżone ani zawyżone i nie odbiegają od zwykłych miesięcznych kosztów utrzymania 2 - osobowego gospodarstwa domowego. W pozostałym zakresie Sąd dał wiarę zeznaniom powódki albowiem cechowała je jednolitość i spójność. Na wiarę zdaniem Sądu pierwszej instancji zasługiwały zeznania pozwanego albowiem były spójne, szczegółowe korespondowały z dokumentacją zebraną w aktach sprawy. Treść i autentyczność pozostałych zebranych w sprawie dokumentów nie wzbudziła wątpliwości Sądu z urzędu, a same strony w tej kwestii nie zgłaszały zarzutów, wobec czego uznano dokumenty za wartościowy dowód w sprawie. Powództwo zdaniem Sądu Rejonowego nie zasługiwało na uwzględnienie. Podstawą roszczenia powódki J. W. przeciwko pozwanemu H. W. był art. 138 krio w zw. z art. 60 § 1 krio. Zgodnie z art. 60 § 1 krio małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego. Stosownie do treści art. 138 krio w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Rozwód między stronami został orzeczony z winy obu stron, tym samym podstawą materialno - prawną zasądzonych od H. W. na rzecz powódki J. W. alimentów w listopadzie 2012r. był przepis art. 60 § 1 krio. Podstawą faktyczną uprawnienia powódki do żądania alimentów od byłego małżonka i ostateczne zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 300 zł wyrokiem z dnia 30.11.2012r. było powstanie w związku z rozwodem sytuacji niedostatku u powódki a także istnienie możliwości zarobkowych u pozwanego pozwalających na płacenie alimentów w wysokości po 300 zł. Przedmiotem ustaleń Sądu Rejonowego było dokonanie oceny czy nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca zmianę obowiązku alimentacyjnego H. W. względem J. W. uzasadniająca podwyższenie alimentów z kwoty 300 zł do kwoty 1.000 zł. Powódka winna była wykazać, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nastąpiła zmiana stosunków o której mowa w art. 138 krio, w porównaniu z sytuacją istniejącą w dniu wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w Poznaniu to jest od 30 listopada 2012r. W ocenie Sądu Rejonowego powódka J. W. nie wykazała aby w okresie 30.11.2012r. do 28.03.2013r., nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca podwyższenie alimentów. Powódka ma stały dochód w wysokości otrzymywanej emerytury i alimentów w dotychczasowej wysokości od pozwanego co łącznie daje jej dochody w wysokości 1.300 zł miesięcznie. J. W. sygnalizowała, że ma nowe niezaspokojone potrzeby związane z atopowym zapaleniem skóry. Wprawdzie z zaświadczeń dermatologów oraz internisty wynikało, że powódka cierpi na atopowe zapalenie skóry, ale jednocześnie z dwóch kolejnych dokumentów medycznych wynikało, że takie schorzenie u powódki diagnozowano co najmniej od 5 lat a nasiliło się od roku. A zatem schorzenie powódki nie było nową okolicznością uzasadniającą twierdzenie o zmianie stosunków po stronie powódki mogącą mieć wpływ na modyfikację obowiązku alimentacyjnego. Niezależnie od powyższego Sąd Rejonowy mając na uwadze zebrane i przedstawione przez powódkę recepty na zakup leków, emolientów i maści uznał ich łączny ich koszt na kwotę 625 zł wydaną w okresie od stycznia 2013r. A zatem dzieląc tę kwotę przez 11 miesięcy, powódka miesięcznie wydawała średnio na zakup artykułów objętych fakturami kwotę niespełna 60 zł. O tyle nastąpił wzrost miesięcznych usprawiedliwionych kosztów niezbędnego utrzymania powódki. Żądana kwota 1.000 zł nie została przez J. W. w żaden sposób wykazana. Sytuacja materialna powódki jako emerytki jest dobra z dwóch powodów: po pierwsze, posiada ma stały dochód w postaci emerytury. A po drugie, świadczenie jest stale waloryzowane i idzie w parze z rosnącymi cenami. Ponadto powódka J. W. prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z córką E. W., która otrzymuje od pozwanego alimenty w wysokości 1.500 zł. Pozwany H. W. prowadzi natomiast jednoosobowe gospodarstwo domowe i już z tego względu ponosi realnie większe ciężary własnego utrzymania. Nadto Sąd pierwszej instancji podkreślił różnicę wieku między stronami (17 lat), wskazując, iż choć oboje są emerytami to status materialny emerytów jest mocno związany z ich wiekiem. I o ile emeryci między 60. a 75. rokiem życia (powódka ma 64 lata) radzą sobie nieźle, o tyle w późniejszym wieku jest coraz gorzej, bowiem pojawiają się kłopoty ze zdrowiem, co skutkuje wyższymi wydatkami ponoszonymi na leki i opiekę (pozwany ma 77 lat). W ocenie Sądu Rejonowego faktem powszechnie znanym jest istniejące w każdym kraju zjawisko inflacji skutkujące zwiększeniem kosztów utrzymania nawet przy zakupie takich samych produktów i zaspokajania tych samych potrzeb. Prowadzi to dalej do zwiększenia płacy minimalnej oraz wysokości świadczeń w postaci zasiłków.

Poziom tego zjawiska w odniesieniu rok do roku nie jest wysoki bo opiewa na kilka procent rocznie i przeważnie oscyluje w granicach 2-3 procent. Powódka już po 3 miesiącach od ustalenia poprzedniej wysokości alimentów (30.11.2012r.) wniosła o ich podwyższenie. A zatem już z tego punktu widzenia nie można było mówić o długim przedziale czasowym a w związku z tym znaczącym i realnym wzroście inflacji skutkującym wzrostem poziomu cen podstawowych towarów i usług, który może się skumulować. Zdaniem Sądu Rejonowego nie można mówić o zmianie stosunków która może wpływać na modyfikację obowiązku alimentacyjnego. Na rozprawie w dniu 19.11.2013r. Sąd oddalił wniosek powódki o powołanie biegłego dermatologa złożony w pozwie, bowiem nie miała znaczenia opinia wnioskowana na okoliczność możliwości wykonywania pracy przez powódkę i czynności życia codziennego. J. W. jest emerytką i już z tego powodu nie można od niej wymagać by podejmowała pracę nawet gdyby biegły dermatolog stwierdził, że z uwagi na występujące schorzenia nie jest zdolna do pracy, okoliczność ta nie miałaby żadnego znaczenia dla oceny powództwa zgłoszonego przez J. W.. Alimenty w dotychczasowej wysokości - 300 zł, nie zaspokoją co prawda wszystkich usprawiedliwionych potrzeb powódki, pozostanie bowiem kwota 60 zł wydatkowana na leczenie schorzenia skórniego, jednak nie sposób uznać by powódka nie mogła brakujących jej tej sumy uzyskać za pomocą własnych działań, których podejmowanie zarzuca pozwanemu (dochody z pisania artykułów). Wprawdzie powódka osiągnęła już wiek emerytalny i absolutnie nie można wymagać od niej pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, jednak decyzja lekarza orzecznika ZUS zaświadczyająca, że powódka że nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji nie pozwala na stwierdzenie że stan zdrowia powódki nie pozwala na podjęcie choćby pracy dorywczej, typu okazjonalna opieka nad dzieckiem, dorywcza praca w portierni czy np. wyprowadzenie psa na spacer. Nadto powódka może ubiegać się o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej a nie wykazała, że o przyznanie zasiłku choćby celowego występowała. Mając na uwadze powyższe Sąd oddalił powództwo o podwyższenie alimentów i orzekł, jak w sentencji wyroku.

Apelację od wyroku wniosła powódka, zaskarżając go w całości. Wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego H. W. na rzecz powódki J. W. renty alimentacyjnej w kwocie po 1.000 zł miesięcznie, płatnej z góry do 10 –tego dnia każdego miesiąca do rąk powódki, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności każdej z rat, poczynając od dnia wniesienia pozwu, w miejsce renty alimentacyjnej wynoszącej 300 zł miesięcznie, zasądzonej wyrokiem Sądu Rejonowego (...) z dnia 7 lutego 2012 roku sygn. akt IVRC (...) zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w P.z dnia 30 listopada 2012 roku sygn. akt XVCa (...),
2. przeprowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego w zakresie wskazanym w apelacji na okoliczności tam powołane. W szczególności na okoliczność charakteru schorzenia powódki, daty jego powstania, rodzaju i częstotliwości jego leczenia, ustalenia miesięcznych kosztów niezbędnego leczenia schorzenia powódki, wpływu schorzenia powódki na możliwość wykonywania przez powódkę pracy, również dorywczej, oraz innych czynności życia codziennego.
3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego art. 227 k.p.c. i 278 § 1 k.p.c., które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia poprzez nieuzasadnione nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny dermatologii na okoliczność charakteru schorzenia powódki, daty jego powstania, rodzaju i częstotliwości koniecznego leczenia, wpływu schorzenia powódki na możliwość wykonywania pracy i czynności życia codziennego. Odmowa przeprowadzenia dowodu była niezbędna w świetle konieczności ustalenia okoliczności koniecznych dla oceny zasadności powództwa. Przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego pozwoliłoby na rzetelną ocenę faktów przedstawionych przez powódkę oraz świadka E. W. udokumentowanych przedstawionymi zaświadczeniami,
2. dokonanie przez Sąd błędnych ustaleń faktycznych, sprzecznych z treścią zebranego materiału dowodowego, które miało wpływ na wynik sprawy, na skutek nieprawidłowej, dowolnej oceny zebranego materiału dowodowego poprzez:
  - brak wszechstronnej oceny zebranego materiału dowodowego i nieuzasadnione

pominięcie w szczególności: zeznań świadka E. W. złożonych na okoliczność określenia sytuacji finansowej powoda i bardzo złej sytuacji materialnej powódki, potrzeb finansowych powódki; nieuzasadnione pominięcie dowodu z przesłuchania powódki na okoliczność aktualnej sytuacji finansowej powódki i powoda, co miesięcznych wydatków medycznych powódki spowodowanych chorobą; błędną ocenę zaświadczeń lekarskich lekarskich dokumentujących stan zdrowia powódki i uznanie, że

powódka przed listopadem 2012 roku miała wiedzę na temat obciążającego ją schorzenia atopowego zapalenia skóry; błędne określenie różnicy wieku pomiędzy stronami; błędną ocenę zeznań powódki, na okoliczność daty zdiagnozowania u powódki

atopowego zapalenia skóry, dokonaną w oparciu o protokół z rozprawy sporządzony w sposób nieprecyzyjny, nieoddający sensu wypowiedzi powódki.

Uwzględnienie powyższych dowodów doprowadziłoby do innych ustaleń Sądu w zakresie aktualnej sytuacji materialnej powódki, sytuacji zdrowotnej powódki i świadomości powódki w tym przedmiocie na przestrzeni lat 2011, 2012, 2013 oraz innej

oceny dowodu z przesłuchania powoda na okoliczność uzyskiwanych przez niego dochodów.

- ocenę materiału dowodowego w sposób niezgodny z zasadami doświadczenia życiowego i przyjęcie, że: wzrost wydatków powódki nie mógł nastąpić w krótkim okresie po wydaniu wyroku z dnia 30 listopada 2013 roku, powódka niewątpliwie miała

świadomość swojego stanu zdrowia oraz niezbędnego dla powódki leczenia w okresie poprzedzającym listopad 2012 roku; zeznania świadka E. W. oraz

zeznania powódki zostały złożone w sposób nierzetelnie przedstawiający sytuację materialną powódki oraz jej stan zdrowia a także świadomość powódki w tym przedmiocie; pozwany w sposób niebudzący wątpliwości przedstawił uzyskiwane przez pozwanego regularne dochody,

3. dokonanie przez Sąd wzajemnie sprzecznych ustaleń polegających na przyjęciu, że od powódki, z uwagi na jej stan zdrowia nie można wymagać podejmowania jakiegokolwiek pracy zarobkowej a jednocześnie ustalenie, że powódka brakujące środki na życie powinna uzyskać poprzez pracę dorywczą.

Pozwany H. W. wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

Powódka wnosząc powództwo w zaledwie 3 miesiące od wydania wyroku Sądu Okręgowego, który rozpoznawał apelację w przedmiocie alimentów podniosła, iż jej sytuacja uległa zmianie z uwagi na wystąpienie u niej atopowego zapalenia skóry i związanych z tym kosztów leczenia. Z przedłożonych dokumentów medycznych wynikało, iż od 2005 roku wystąpiły u powódki zmiany skórne. Wbrew twierdzeniom Sądu Rejonowego zawnioskowany przez powódkę w pozwie dowód z opinii biegłego sądowego z dziedziny dermatologii miał być przeprowadzony nie tylko na okoliczność możliwości wykonywania przez nią pracy i samodzielności w życiu codziennym, ale również celem ustalenia charakteru schorzenia u powódki i przebiegu leczenia. Zdaniem Sądu Okręgowego dowód ten jednak nie był konieczny, albowiem w oparciu o zebrany materiał dowodowy uznać należy, iż atopowe zapalenie skóry wystąpiło u powódki w grudniu 2012 roku lub w tym okresie co najmniej uległo istotnemu nasileniu. Rozpoznanie wyprysku atopowego zapalenia skóry potwierdził lekarz w Szpitalu (...)(...) im. K. M.w P.(karta leczenia z dnia 28 lutego 2013 roku k. 9 akt). Z karty leczenia z dnia 18 lutego 2013 roku wynikało, iż powódce zalecono leki T., A.oraz krem chłodzący (k. 8 akt). Jednocześnie na uwadze należy mieć, iż problemy skórne u J. W.pojawiły się już wprawdzie wcześniej, ale nie miały takiego nasilenia. Sama powódka oświadczyła wówczas lekarzowi, iż ma od roku wyprysk na skórze całego ciała i że stosowała wcześniej N., E.. O dużym nasileniu ogólnikowego świądu całego ciała oraz rozsianych zmianach wypryskowych, świadczy także zapis w zaświadczeniu o stanie zdrowia z dnia 5 marca 2013 roku (k. 12 akt). Wprawdzie rozsiane zmiany wypryskowe wystąpiły już w 2005 roku, ale doszło do ich „ dużego

nasilenia". Choroba ta ma charakter przewlekły i rokowania co do leczenia są złe. Wynika to informacji lekarza. Z zaleceń pielęgniarzkich dla pacjenta wypisywanego ze szpitala z dnia 13 września 2013 roku wynikało natomiast, iż powódka winna przyjmować leki ogólne zapisane przez lekarza, maści zapisane przez lekarza na podrażnienia oraz do kąpieli i pielęgnacji skóry – emolienty. W oparciu o zebrane dokumenty medyczne Sąd odwoławczy uznał, iż nie zachodziła potrzeba przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego sądowego, albowiem dokumenty medyczne stanowiły wystarczający dowód potwierdzający pogorszenie się stanu zdrowia powódki.

Apelująca zarzuciła, iż Sąd pierwszej instancji nie rozważył wszechstronnie zebranego materiału dowodowego i nieuzasadnionym było pominięcie w szczególności zeznań świadka E. W.. Sąd Rejonowy nie tylko nie pominął w ocenie dowodów zeznań świadka, ale również prawidłowo je ocenił. Co więcej zeznaniom świadka E. W. Sąd pierwszej instancji w przeważającej części dał wiarę. Sąd wskazał jedynie, iż sytuację o złej sytuacji matki zna częściowo z relacji matki. Natomiast wątpliwości budziła wiedza świadka na temat sytuacji materialnej pozwanego. Była ona uzasadniona wobec faktu, iż świadek nie ma żadnego kontaktu z ojcem. Niezasadny był zarzut pominięcia przez Sąd zeznań powódki na okoliczność jej aktualnej sytuacji finansowej, co miesięcznych wydatków ponoszonych w związku z chorobą. Sąd pierwszej instancji przesłuchał bowiem powódkę na rozprawie w dniu 19 listopada 2013 roku, natomiast na rozprawie w dniu 23 sierpnia 2013 roku powódka złożyła informacyjne wyjaśnienia, które potrzymała podczas zeznań. Za zasadny natomiast uznał Sąd odwoławczy zarzut nieprawidłowego odczytania przez Sąd pierwszej instancji zaświadczeń lekarskich. Wprawdzie z dołączonych dokumentów medycznych wynikało, iż już w 2005 roku pojawiły się u powódki problemy skórne, ale nasilenie objawów nastąpiło w grudniu 2012 roku, a w marcu 2013 roku zdiagnozowane u powódki atopowe zapalenie skóry. Apelująca zarzuciła, iż Sąd Rejonowy błędnie określił różnicę wieku pomiędzy stronami. Zarzut ten był zasadny, powódka bowiem urodziła się w 1949 roku, a pozwany w 1936 roku, różnica pomiędzy stronami wynosi zatem 13 lat, a nie lat 17 jak to przyjął Sąd pierwszej instancji. Okoliczność ta nie ma jednak żadnego wpływu na treść rozstrzygnięcia. Nie zmienia bowiem ustaleń Sąd w zakresie możliwości zarobkowych pozwanego. Sąd wskazując na wiek pozwanego, jego stan zdrowia zaakcentował, iż jako osoba starsza od powódki gorzej radzi sobie w życiu codziennym z uwagi na kłopoty zdrowotne. Fakt, iż H. W. choruje wynika zaś z dołączonej dokumentacji medycznej.

Jak wyżej wskazano stan zdrowia powódki uległ pogorszeniu krótko po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy, tym samym uznać należy, iż wzrosły wydatki na koszty leczenia.

Sąd nie znalazł natomiast podstaw do zmiany stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu przez Sąd Okręgowy w sprawie XVCa (...), iż powódka ma możliwość podjęcia pracy w ograniczonym czasie i uzyskania z tego tytułu około 200 zł miesięcznie. Z decyzji orzecznika ZUS z dnia 24 lipca 2013 roku wynika bowiem, iż powódka nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji. Niezasadny był zarzut powódki sprzeczności ustaleń Sądu, polegający zdaniem powódki na tym, iż Sąd ustalił, iż z uwagi na stan zdrowia powódki nie można od niej wymagać podejmowania jakiegokolwiek zatrudnienia, a jednocześnie ustalenie, iż powódka brakujące środki może uzyskać przez pracę dorywczą. Sąd pierwszej instancji wyraźnie zaznaczył, iż z uwagi na osiągnięcie przez powódkę wieku emerytalnego nie można od niej wymagać pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, ale decyzja orzecznika ZUS nie pozwala na stwierdzenie, że stan zdrowia powódki nie pozwala jej na podjęcie choćby pracy dorywczej.

Z uwagi na okoliczność, iż Sąd odwoławczy na podstawie zebranego materiału dowodowego uznał, iż u powódki po wydaniu wyroku zasądzonego alimenty pojawiło się atopowe zapalenie skóry koniecznym było przeprowadzenie dowodu z zeznań stron, w szczególności powódki celem ustalenia, czy i w jaki sposób wzrosły jej wydatki na leczenie.

Weryfikacji podlegały twierdzenia powódki w przedmiocie korzystania przez nią z lekarstw oraz środków higieny w związku z atopowym zapaleniem skóry. Sąd Okręgowy na podstawie zasad doświadczenia życiowego oraz dołączonych faktur dokonał oceny zeznań powódki zarówno co do rodzajów stosowanych preparatów jak i ich ilości. I tak wskazana przez powódkę ilość używanych maści jest znacznie zawyżona. J. W. zeznała, iż używa miesięcznie 4 opakowania maści z witaminą A, 2 opakowań maści N., 2 opakowań balsamów na dzień, 2 opakowań balsamu na noc. Podana ilość maści i balsamów jest niewiarygodna. Stosowanie ich w takiej ilości wręcz uniemożliwiłoby ich prawidłowe działanie. Nie sposób również pominąć faktu, iż wskazany balsam na dzień firmy (...), oraz balsam na noc L. są jednymi z droższych na

rynku. Niewątpliwie istnieje możliwość korzystania z tańszych odpowiedników. Zdaniem Sądu Okręgowego zasadnym jest uznanie za zasadne zakupu: 1 opakowania maści z witaminą A miesięcznie (koszt 9 zł), 1 opakowania na 2 miesiące balsamu na dzień A.(koszt 32,99 tj. 65,99:2), 1 opakowania na 2 miesiące balsamu na noc L.(koszt 37,99 tj. 75,90:2). Powódka zażywa lekarstwa T., K., A.. Przy czym tabletki te zażywa naprzemiennie. Miesięcznie jest to koszt około 40 zł (2 opakowania w miesiącu po 19,99 zł) . Wprawdzie powódka wskazała, iż jedno opakowanie leku kosztuje 40 zł, ale z przedłożonej do akt IVRC (...)Sądu Rejonowego (...)faktury wynikało, iż 1 opakowanie leku T.kosztuje 19,99 zł. Do kąpieli powódka używa albo oliwki L.(również jednej z droższych na rynku) lub płynu do kąpieli żelującego. Opakowanie oliwki L.kosztuje 58 zł miesięcznie, a opakowanie płynu do kąpieli 14,90 zł. Zasadnym było zatem uwzględnienie kosztu zakupu 1 opakowania płynu do kąpieli miesięcznie w kwocie 14,90 zł. W tym przypadku powódka podała w zeznaniach, iż cena płynu wynosi 39 zł, ale z również z faktury dołączonej do akt IVRC (...)wynikało, iż koszt ten wynosi 14,90 zł. Z uwagi na to, iż do kąpieli powódka używa płynu, brak było podstaw do uznania, iż dodatkowo potrzebne są 4 mydła miesięcznie. Sąd uznał zakup 1 mydła O.miesięcznie w kwocie 7 zł. Koszt mydła podany przez powódkę w kwocie 9 zł jest zawyżony, co wynika z dołączonej do akt IVRC (...)faktury. Powódka twierdziła, iż musi korzystać ze specjalnego proszku do prania L.oraz płynu do prania bluzek. Za niezasadne uznał Sąd Okręgowy twierdzenie powódki, iż korzysta z 2 opakowań proszku i płynu na dwa tygodnie. Mając na uwadze, iż środki te są używane tylko do prania odzieży, ręczników itd. powódki 1 opakowanie proszku do prania miesięcznie i 1 opakowanie płynu co 2 miesiące jest wystarczające (koszt 25 zł za proszek i 9 zł za płyn tj. 18 zł:2)). A zatem łącznie koszt zakupu lekarstw oraz środków pielęgnacyjnych wynosi około 175,88 zł. Jeżeli chodzi o zastrzyki K.to powódka korzysta z nich w okresie nasilenia się choroby, nie jest stanowi on zatem co miesięcznego wydatku. Nie sposób również uznać za konieczne stosowanie przez powódkę wody termalnej. Podkreślić przy tym należy, iż wskazane balsamy A.i L.są drogimi produktami i powódka mogłaby stosować tańsze środki. Sąd odwoławczy nie uwzględnił także zakupu maści N., albowiem z samego oświadczenia powódki przed lekarzem 18 lutego 2013 roku wynikało, iż stosowała tę maść wcześniej. Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd odwoławczy uznał, iż wzrosły potrzeby powódki związane z koniecznością zakupu leków i środków pielęgnacji w związku z atopowym zapaleniem skóry o kwotę około 150 zł miesięcznie.

Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe złożone przez powódkę w piśmie procesowym z dnia 15 lipca 2014 roku. W szczególności zauważyć należy, iż wnioski te w przeważającej części podlegały oddaleniu na podstawie art. 381 k.p.c. I tak umowa najmu lokalu gospodarczego z dnia 5 grudnia 2011 roku nie jest dowodem nowym. Umowa została zawarta jeszcze przed wniesieniem powództwa i nie był żadnych przeszkód, aby została złożona przed Sądem pierwszej instancji. Analogicznie dowód z zeznań świadka A. M.mógł zostać złożony przed Sądem Rejonowym. Odnosnie wniosku dowodowego z deklaracji podatku dochodowego od osób fizycznych za lata 2011 i 2012 roku pozwanego, to wniosek ten nie tylko należy uznać za spóźniony, ale nie mający znaczenia dla rozstrzygnięcia. Roszczenie obejmuje bowiem okres od marca 2013 roku, a o poprzednich alimentach orzekł Sąd w listopadzie 2012 roku. Ubocznie zauważyć należy, iż w do akt przed Sądem I instancji zostały dołączone zeznania o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym 2011 roku oraz 2012 roku przez H. W.. W przypadku deklaracji podatku dochodowego od osób fizycznych za 2013 roku to dokument ten znajduje się w aktach IVRC (...)Sądu Rejonowego (...) z których to akt został dopuszczony dowód.

Z decyzji ZUS z dnia 18 marca 2013 roku o waloryzacji emerytury wynika, iż pozwany otrzymuje emeryturę w kwocie 3.466,67 zł oraz iż do emerytury przysługują: dodatek pielęgnacyjny 203,50 zł, dodatek kombatancki 203,50 zł, ryczałt energetyczny 165,71 zł oraz dodatek kompensacyjny 30,53 zł. Jednocześnie z zeznania podatkowego za rok 2013 rok wynikało, iż przychód pozwanego wynosi 41.333,38 zł. Ponadto pozwany otrzymuje kwotę z tytułu najmu garażu 400 zł brutto. Waloryzacja emerytury miała miejsce w marcu 2014 roku, tym samym złożenie wniosku dopiero w lipcu 2014 roku należy również uznać za spóźnione. Ubocznie wskazać należy, iż waloryzacja świadczeń emerytalnych oraz rentowych w sposób istotny nie zwiększa wysokości emerytury bądź renty.

Sąd dopuścił dowód z publikacji pozwanego w czasopiśmie (...) w 2014 roku. Wbrew zeznaniom pozwanego złożonym na rozprawie apelacyjnej nadal publikuje on artykuły, co wykazała powódka. Pozwany zaprzecza, iż z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie. Zdaniem Sądu Okręgowego okoliczność uzyskiwania bądź nie z tego tytułu przez H. W.

dodatkowego dochodu nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia. Przede wszystkim bowiem pozwany z uzyskiwanych dochodów tj. z emerytury oraz najmu pomieszczenia gospodarczego uzyskuje dochód, który umożliwia mu ponoszenie dodatkowych kosztów leczenia powódki, która pozostaje w niedostatku.

Zdaniem Sądu odwoławczego zostały spełnione przesłanki z art. 138 k.r.io. tj. doszło do zmiany stosunków. Z uwagi na chorobę powódki uległy zwiększeniu jej wydatki. Roszczenie powódki oparte jest na treści art. 60§1 k.r.io. Przesłanką ustalenia alimentów jest istnienie niedostatku. O niedostatku można mówić nie tylko wtedy, gdy dochodzący alimentów nie posiada żadnych środków utrzymania, lecz także i wtedy, gdy osoba ta nie może w pełni zaspokoić swych usprawiedliwionych potrzeb (orzeczenie SN z dnia 28 września 1958 r., II CR 817/57, OSPiKA 1959, poz. 294). W orzeczeniu z dnia 19 maja 1975 r., III CRN 55/75 (OSN 1976, poz. 133) SN wyjaśnił, że stan niedostatku zachodzi już wtedy, gdy uprawniony nie ma możliwości zarobkowych i majątkowych pozwalających na pełne zaspokojenie jego usprawiedliwionych potrzeb, a jeżeli uprawniony jest chory, to do potrzeb tych należą też wydatki na lekarstwa. Powódka otrzymuje łącznie wraz z alimentami kwotę 1.300 zł miesięcznie. Na skutek choroby jest wydatki wzrosły o około 150 zł. Kwota ta stanowi usprawiedliwione wydatki, których nie może zaspokoić. Na uwadze należy mieć, iż wysokość alimentów zasądzanych na podstawie art. 60 § 1 k.r.o. określana jest w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego. Istotnym jest zatem ustalenie czy możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego umożliwiają mu płacenia alimentów. Pozwany uzyskuje łącznie dochód z emerytury oraz najmu w kwocie około 4.000 zł, określone przez pozwanego wydatki wynoszą około 2.100 zł. Nadto płaci alimenty na córkę w kwocie 1.500 zł miesięcznie i powódkę w kwocie 300 zł miesięcznie. Niewątpliwie możliwości pozwanego umożliwiają mu ponoszenie dodatkowo wydatków na utrzymanie powódki w kwocie 150 zł, która pozostaje w niedostatku. Pozwany wskazał bowiem, iż na telefon komórkowy i stacjonarny wydaje 210 zł, za zakup żywności 600 zł. Tym samym nawet w przypadku redukcji obu tych wydatków o kwoty po 100 zł, pozwany ma możliwość uiszczenia alimentów na rzecz powódki w łącznej kwocie 450 zł. Po uwzględnieniu alimentów na córkę i powódkę w kwocie łącznej 1.950 zł, pozwanemu pozostaje jeszcze do dyspozycji kwota około 2.000 zł. Nadto wbrew twierdzeniom H. W. nadal pisze od artykułu do (...). Ma więc możliwość dodatkowego zarobku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386§1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, a w pozostałej części apelację na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił.

Konsekwencją zmiany wyroku Sądu Rejonowego było częściowe obciążenie pozwanego kosztami postępowania na podstawie art. 100 k.p.c., z tytułu części opłaty sądowej od pozwu.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd odwoławczy orzekł na podstawie art. 108§1 k.p.c. oraz art. 100 k.p.c. oraz §13 ust.1 pkt 1 w zw. z §6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, obciążając nimi pozwanego w 21%. Na koszty postępowania apelacyjnego składało się wynagrodzenie pełnomocnika powódki, stanowiące kwotę 900 zł tj. 75 % stawki minimalnej, albowiem dopiero w postępowaniu apelacyjnym powódka udzieliła pełnomocnictwa adwokatowi, z czego 21% daje kwotę 189 zł. Nadto Sąd nakazał ściągnąć część nieuiszczonej opłaty od apelacji.

/-/ B. Łagodzińska/-/ A. Lewandowska/-/ A. Śliwa